

Bovengronds bemesten moet absoluut mogelijk blijven. Hieronder de motivatie waarom.

Als we de realiteit onder ogen willen zien en veehouders bezoeken, die een vrijstelling voor bovengronds bemesten hebben en goede emissiearme mest, zien we dat de groei van het gras duidelijk beter is als na injecteren. De benutting van de mest blijkt stukken beter als na injecteren. We zien dat er ook lagere doseringen kunnen toegepast worden, wat met name op zandgronden een enorm voordeel is. Sommige veehouders bemesten in stilte een hoekje grasland bovengronds en zien dat ook beter groeien.

Onze studie van 2019, toonde duidelijk aan dat de stikstofbenutting bij injectie van drijfmest duidelijk slechter is als bij bovengronds bemesten van emissie arme drijfmest (zie https://www.organic-forest.org/files/ugd/9f9338_34befafdce5942c4a8ad8450a0916ebc.pdf).

Het grootste mestonderzoek ooit gebeurde in 2024 in Nederland en Vlaanderen onder de naam topmest (www.topmest.org). Dit onderzoek van 172 mestmonsters toonde duidelijk aan wat veehouders met emissie arme rijpe drijfmest anders en beter doen als hun collega's met stinkende rottende drijfmest. Het werd duidelijk dat ook de intensieve hoogproductieve gangbare ondernemer, goede mest kan hebben door de juiste managementsmaatregelen. Zo kan het emissiepotentieel van de drijfmest met vlot 30% gereduceerd worden. Tot die maatregelen horen onder andere het minder gebruik van minerale stikstofmeststoffen en krachtvoer. Deze regeneratieve aanpak zorgt voor behoud van boer en milieu. Dit mestonderzoek doen we dit jaar opnieuw met nu ruim 300 deelnemende bedrijven, waarbij de focus ook gaat liggen op bemestingsniveau, manier van uitrijden en grasopbrengst en -kwaliteit.

Verder veroorzaakt bovengronds bemesten met goede drijfmest geen lachgasemissie, zoals dat wel gebeurt met kunstmest en injectie van drijfmest. Als een overheid geloofwaardig wil blijven, zou de focus op heftige klimaatgassen moeten liggen. Dank zij een publicatie van RVO weten we dat de lachgasemissie verdubbeld is sinds het injecteren verplicht werd in 1991 (zie https://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/12/RVO_De%20Nederlandse%20landbouw%20en%20het%20klimaat_Broch_def.pdf, bladzijde 16 onder het kopje "Ontwikkelingen en maatregelen gewasteelt"). Ammoniak is geen klimaatgas, lachgas wel, dus ook om die reden is bovengronds bemesten de enige verantwoorde toepassingswijze.

Het feit dat weinig beleidsmakers hier interesse voor lijken te hebben, doet niks af aan de feiten, die we in de praktijk steeds weer opnieuw zien. Hoe lang kun je als overheid de realiteit blijven ontkennen?

Op basis hiervan adviseer ik bij voorbeeld een kwart van het budget wat nu voorzien is voor uitkopen van zogezegde piekbelasters, te besteden aan een begeleidingstraject voor bedrijven met minder goede drijfmest. Als ook die emissiearmere drijfmest krijgen, is de bron van de stikstofcrisis opgelost en hoeven we geen veel groter budget uit te geven aan symptoombestrijding, met behoud van de oorzaak (onhandig management, te veel kunstmest en krachtvoer).

Stel veehouders die hoogwaardige topmest hebben als voorbeeld voor anderen, onderzoek hoe ze daar zo succesvol in zijn en verspreid deze kennis.

Anderzijds zijn wetenschappers blijkbaar vaak overtuigd van het tegendeel. Ik denk dan dat als er een verschil is tussen de praktijkervaringen en theorie, we het bij de praktijkervaringen moeten houden.

Bij injecteren van bij voorbeeld 20 m³ mest per ha, komt op ongeveer een vijfde van de oppervlakte alle mest terecht komt, dus op de bemeste stroken ligt dan ruim 100 m³/ha en daar tussenin niks. Hoe je dit een goede landbouwpraktijk kunt noemen, begrijp ik niet. Op zandgronden met een gewas met beperkte worteldiepte, spoelt een deel van die NH₄-N op korte termijn na een regenbui uit naar diepere bodemlagen waar dan geen wortels meer groeien. Ammonium dat niet op tijd opgenomen wordt, wordt in de bodem al snel omgezet in nitriet of nitraat en spoelt minstens gedeeltelijk uit (alleen stinkt dit niet, dus valt minder op).

We kennen minstens 2 gevallen waarbij iemand van een Waterschap verdacht lage nitraatwaarden gemeten heeft bij bovengronds bemestende bedrijven. In plaats van zich daarvoor te interesseren, werd hier niks verder mee gedaan als stellen dat dit niet kan. Dat is wetenschappelijk onverantwoord. Bij deze bedrijven zou het antwoord op de vraag kunnen komen, waarom er geen nitraat uitspoelt. Sommige boeren, die gebruik maken van de sensoren van Agurotech, die op een diepte van 15 en 30 cm de geleidbaarheid (EC) van de bodem continu meet, zien na bovengronds bemesten kort even de EC in de bovenste 15 cm stijgen, maar niet bij 30 cm. Dit toont ook aan dat er geen nutriënten noemenswaardige uitspoeling plaatsvindt bij bovengronds bemesten.

Herman de Boer van WUR heeft ook afdoende aangetoond dat stikstof uit drijfmest veel minder makkelijk uitspoelt als stikstof uit kunstmest. Als het beleid dan toch weer de verkeerde keuze wil maken, helpt dat niet om geloofwaardig te blijven en draagvlak in de agrarische sector te krijgen.

Voor meer info verwijs ik nog door naar www.topmest.org. Via het topmest initiatief tonen we door analyses van mestmonsters en gegevens van de deelnemende bedrijven aan, wat ondernemers met betere mest anders doen als hun collega's met stinkende en hoe ze met minder mest voldoende goed gras kunnen laten groeien.

Ing Peter Vanhoof

Eigenaar van Organic Forest Polska www.organic-forest.org

Medeoprichter en bestuurslid van de vzw Agrosymbio www.agrosymbio.be

Zelfstandig adviseur en onderzoeker, verbonden aan de Stichting CO₂L Farming www.co2lfarming.nl